

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

Курсова робота з педагогіки

**на тему: «Роль предмета «Іноземна мова» у розв'язанні завдань
навчання і виховання учнів сучасної гімназії»**

Студентки групи **СОа 21-21** денної форми здобуття освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти філологічного факультету освітніх технологій (**спеціальність 014 Середня освіта** (за предметними спеціальностями), **спеціалізація 014.021 Англійська мова і література, освітньо-професійна програма Іноземні мови та літератури, методика навчання іноземних мов і зарубіжної літератури (англійська мова і друга західноєвропейська мова)**))

Левчук Євгенії Федорівни

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент

Соловей М. І.

Оцінка за 4-бальною шкалою _____

Оцінка за 100-бальною шкалою _____

Оцінка за шкалою ЄКТС _____

Члени комісії: _____

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

КИЇВ – 2024

ЗМІСТ

стор

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ПРЕДМЕТА «ІНОЗЕМНА МОВА» У СИСТЕМІ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ.....	6
1.1 Роль предмета «Іноземна мова» в загальній структурі шкільної освіти.....	6
1.2 Завдання навчання і виховання учнів під час вивчення іноземної мови на основі ключових компетентностей	8
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УКРАЇНСЬКІЙ СУЧАСНІЙ ГІМНАЗІЇ.....	13
2.1 Аналіз поточної ситуації з вивченням іноземних мов у сучасній гімназії України.....	13
2.2 Роль предмета «Іноземна мова» у розв’язанні завдань навчання і виховання учнів в Англії	18
2.3 Перспективні напрями удосконалення методики викладання іноземних мов на основі досвіду Англії та сучасних педагогічних підходів.....	21
ВИСНОВКИ	24
РЕЗЮМЕ	25
ABSTRACT	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	27
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Сучасні соціокультурні реалії, процеси глобалізації та інтеграції України у світовий економічний і культурний простір висувають нові вимоги до володіння іноземними мовами молодим поколінням. Знання іноземних мов відкриває широкі можливості для самореалізації особистості, продовження освіти та кар'єрного зростання, міжкультурної комунікації. Отже, ефективне навчання іноземних мов у школі є вкрай важливим з огляду на стратегічні завдання розвитку нашої держави.

Водночас, аналіз сучасного стану шкільної іншомовної освіти свідчить про наявність низки проблем. Зокрема, застарілі методики викладання, недостатня увага до комунікативно-діяльнісного підходу, слабка мотивація учнів до вивчення мови. Це зумовлює необхідність модернізації змісту шкільної іншомовної освіти, впровадження інноваційних технологій навчання, які б забезпечили досягнення учнями високого рівня володіння іноземною мовою.

Не менш важливим є реалізація значного виховного потенціалу предмета «Іноземна мова». Адже на уроках учні не лише опановують лексико-граматичний матеріал, але й знайомляться з культурними надбаннями народів, мова яких вивчається, їх звичаями, традиціями, нормами поведінки. Це сприяє вихованню поваги до представників інших культур, розумінню важливості миру та дружби між народами.

Актуальність теми курсової роботи зумовлена тим, що іноземна мова відіграє значущу роль у формуванні та розвитку особистості школяра, а також визначає його можливості на міжнародній арені. Питання ролі предмета «Іноземна мова» в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти є соціально значущим і потребує ґрунтовного вивчення.

Аналіз літературних джерел показав, що різні аспекти вивчення іноземної мови, а саме формування предметних компетентностей учнів при вивченні іноземних мов, дидактичні засади навчання та виховання під час

вивчення іноземної мови досліджували вчені-педагоги Н. Бібік, О. Бігич, В. Бондар С. Ніколаєва. Проте зараз перед педагогічною спільнотою постають нові проблеми у розв'язанні завдань навчання і виховання учнів під час вивчення предмета «Іноземна мова».

Актуальність проблеми та її недостатня дослідженість зумовили вибір теми нашого дослідження: **«Роль предмета «Іноземна мова» у розв'язанні завдань навчання і виховання учнів сучасної гімназії»**

Об'єкт дослідження – процес навчання іноземної мови в сучасній гімназії.

Предмет дослідження – шляхи реалізації завдань навчання і виховання сучасних школярів у процесі навчання іноземної мови в сучасній гімназії.

Мета роботи – обґрунтувати сутність і зміст освітніх (навчальних і виховних) завдань предмета «Іноземна мова» в сучасній гімназії, розкрити ефективні шляхи навчання і виховання учнів сучасної гімназії під час навчання іноземної мови.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Охарактеризувати сутність іншомовної освіти, розкрити зміст базових понять дослідження.
2. Визначити мету і завдання навчання предмета “Іноземна мова”.
3. Розкрити можливості реалізації виховного потенціалу засобами іноземної мови.
4. Дослідити вітчизняний досвід та досвід викладання іноземних мов у школах Англії.
5. Обґрунтувати шляхи підвищення ефективності навчання предмета “Іноземна мова” в сучасних гімназіях України.

Методи дослідження: аналіз психолого-педагогічних джерел, порівняння, систематизація та узагальнення отриманих даних.

Практична частина дослідження здійснювалася шляхом вивчення передового педагогічного досвіду в школах України, а також в окремих закладах освіти Англії.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме українською і англійською мовами, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ПРЕДМЕТА «ІНОЗЕМНА МОВА» У СИСТЕМІ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

1.1 Роль предмета «Іноземна мова» в загальній структурі шкільної освіти

Вивчення іноземних мов є надзвичайно важливою та необхідною частиною сучасної освіти. Знання іноземної мови дозволяють отримати доступ до величезної кількості іноземних джерел інформації та сприяють розширенню культурних і професійних зв'язків.

Під час навчання спілкування іноземною мовою в комплексі відбувається реалізація освітньої та виховної функції. Ці функції не вважаються роздільними цілями уроку. Вони реалізуються комплексно через зміст галузі та навчально-пізнавальні процеси.

Згідно з модельною навчальною програмою «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти *освітня* функція спрямована на:

1. Усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі.
2. Опанування знань про культуру, історію, реалії та традиції країни виучуваної мови.
3. Залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної).
4. Розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою.
5. Усвідомлення значень мовних явищ, іншої системи понять, за допомогою якої сприймається дійсність.
6. Формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо) (Редько та ін., 2021, с. 3).

Виховна функція сприяє:

1. Формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя.
2. Розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві.
3. Емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує.
4. Розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування (Редько та ін., 2021, с. 4).

Таким чином, предмет "Іноземна мова" в сучасній гімназії має важливі освітні та виховні завдання, реалізація яких сприяє не тільки оволодінню іноземною мовою, а й формуванню гармонійно розвиненої особистості учня.

Предмет «Іноземні мови» включено як обов'язкову частину навчального плану на всіх рівнях школи. Вивчення іноземної мови в закладах загальної середньої освіти сприяє формуванню в учнів комунікативної компетентності, що забезпечує їхнє повноцінне спілкування у міжкультурному просторі та відкриває широкі можливості для практичного застосування іноземної мови.

Іноземна мова в наш час є не просто шкільним предметом, а життєвою навичкою, це готовність, вміння і бажання вживати іноземну мову в повсякденному житті в різноманітних ситуаціях і розв'язувати проблеми в певній рутинній та професійній діяльності. Це спонукає до зміни ставлення до вивчення цього предмета у державних освітніх програмах.

Мовні програми на кожному рівні освіти мають свої особливості. У початковій школі школярі вчать основний фонетичний та граматичний матеріал і засвоюють прості мовні структури. У середній школі програма стає складніша. Учні розширюють свій словниковий запас, вивчають важчі граматичні конструкції та розвивають розмовні навички (Ніколаєва С. Ю.).

Іншомовна освіта в навчальних закладах визначається як система, функціонування якої залежить від багатьох факторів. Основними з них є: характер соціального замовлення на сучасному етапі розвитку суспільства, цілі освіти і виховання, принципи і зміст іншомовної освіти та інші (Комар О. А., Байдюк Л. М., 2019).

Тому предмет «Іноземні мови» став важливою частиною загальної середньої освіти, оскільки сприяє розвитку комунікативної та міжкультурної компетентності учнів. Вивчення іноземної мови розширює кругозір та дає можливості для подальшого професійного та особистісного зростання.

1.2 Завдання навчання і виховання учнів під час вивчення іноземної мови на основі ключових компетентностей

Заглиблюючись у сферу навчання та виховання учнів у контексті вивчення іноземної мови, педагоги стикаються з багатогранним набором обов'язків. Унікальні виклики оволодіння мовою вимагають продуманого підходу, який виходить за рамки традиційної динаміки класу. У цьому підрозділі висвітлено ключові завдання навчання та виховання учнів гімназії у процесі вивчення іноземної мови.

Сучасні науковці та педагоги Хуторський О. В., Єгоров Д. Є., Локшина О.І. та ін. вважають, що орієнтуватися у сучасному світі та інформаційному просторі людині може дозволити саме набуття життєво необхідних компетентностей. Тому важливо переходити від освіти як «передачі знань» до продуктивного навчання, коли знання здобуваються учнем у процесі створення власних творчих завдань та проєктів (**«ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»** *Освітній проєкт «На Урок» для вчителів*).

Звичайно, зараз володіння іноземною мовою і життєво необхідними компетентностями дозволяє не тільки йти в ногу з часом та встигати за стрімким темпом ХХІ століття, а також ще й можливість самореалізуватися у власному житті та у будь-якій сфері професійної діяльності.

Перед тим як згадати питання формування ключових компетентностей, необхідно визначити, що стоїть за поняттям «компетентнісний підхід», який слугує однією з найважливіших ідейних новацій Закону «Про освіту».

Компетентнісний підхід, за визначенням О. Пометун, – це «спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу є сформованість загальної компетентності людини як сукупності ключових компетентностей, інтегрованої характеристики особистості» («ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ» *Освітній проект «На Урок» для вчителів*).

Отже, компетентнісний підхід у навчанні – це такий підхід, що робить акцент на результаті освіти, в той час як результат розглядається як здатність учня вирішувати актуальні проблеми під час проблемних ситуацій. Тобто, компетентнісний підхід – це підхід, який змушує людину фокусуватися не на запам'ятовуванні фактів, а на засвоєнні дійсно необхідних речей, а головним є вміння застосовувати власні знання на практиці.

Насправді, компетентнісний підхід не означає, що учень засвоює окремі знання та навички, а що він вчиться володіти ними комплексно. У зв'язку з цим і визначається система методів навчання. Відбір і конструювання методів навчання ґрунтується на структурі відповідних компетентностей та їхніх функціях в освіті («ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ» *Освітній проект «На Урок» для вчителів*).

Сьогодні, згідно з новим базовим Законом «Про освіту» (2017) та Концепцією «Нова українська школа», ключовими освітніми компетентностями є такі:

1. Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами.
2. Спілкування іноземними мовами.

3. Математична компетентність.
4. Основні компетентності у природничих науках і технологіях.
5. Інформаційно-цифрова компетентність.
6. Уміння вчитися впродовж життя.
7. Ініціативність і підприємливість.
8. Соціальна та громадянська компетентності.
9. Обізнаність та самовираження у сфері культури.
10. Екологічна грамотність і здорове життя (Освіта.уа. Державний стандарт базової середньої освіти).

Усі перелічені компетентності однаково необхідні й взаємопов'язані. Кожну з них учні набувають протягом вивчення іноземної мови на всіх рівнях освіти. Усі компетентності об'єднують такі навички: вміння читати і розуміти прочитане; вміння висловлювати думки усно і письмово; вміння критично мислити; вміння логічно міркувати; вміння проявляти ініціативу; вміння творити; вміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики і приймати рішення; вміння конструктивно керувати емоціями; використання емоційного інтелекту; вміння працювати в команді.

Через свою соціальну, пізнавальну та розвивальну функції, іноземні мови посідають особливе місце у сучасній системі шкільної освіти. Адже вони слугують безпосереднім засобом спілкування, пізнання навколишнього світу та розширення його меж. В останні роки надзвичайно посилилася інтернаціоналізація усіх сфер суспільного життя, отож це робить знання іноземної мови необхідним з практичної точки зору. Немає потреби вирізняти виховні та розвиваючі функції мови як відокремленого процесу, який є ізольованим від єдиної системи освіти і розвитку особистості учня. У будь-якій системі освіти це працює як один процес розвитку пам'яті, мотивації до пізнання, інтелектуальних здібностей, здатності бути самостійним, ініціативним та до низки інших характеристик.

По-перше, «Іноземна мова» – це навчальний предмет, який викладається безпосередньо іноземною мовою або за допомогою іноземної мови (Полонська Т. К., 2014).

По-друге, як зазначалося вище, навчання ІМ – це навчання комплексу різних видів мовленнєвої діяльності (Полонська Т. К., 2014).

По-третє, рівень засвоєння ІМ вважається таким, що знаходиться на рівні автоматичних навичок. Ця особливість є частиною загальної специфіки предмета, що вивчається, і означає, що учень повинен не просто запам'ятати певний обсяг навчального матеріалу і вміти відтворити його, але й розмістити цю інформацію у довготривалій пам'яті для використання її в подальшому. Вивчення інших шкільних предметів принципово відрізняється від вивчення ІМ – механізм цього процесу індивідуальний для кожного учня, і спосіб запам'ятовування мовних явищ індивідуальний, тому діяльність учня повинна бути організована максимально ефективно. А це можна зробити лише шляхом оптимального управління пізнавальною та навчальною діяльністю, що пов'язано з розумінням унікальних особливостей учнів у вивченні мови (Полонська Т. К., 2014).

Необхідно підкреслити, що оволодіння ІМ акцентує свою увагу не тільки на діяльність та спілкування, але й на особистість самого учня. Воно поєднується з цілою низкою особистісних моментів. Наприклад, до них відноситься мотивація, проблема Я-особистісної та групової ідентичності та інші. Важливим є ставлення людини до мови та наявність позитивного середовища, в якому вона вивчається.

Отже, психолого-педагогічний конфлікт оволодіння ІМ – це поєднаний, багатокomпонентний комплекс, який займає практично всю різноманітність особистісно-індивідуальних та суб'єктивно-діяльнісних проявів активності особистості.

Підсумовуючи, навчання та виховання учнів у сфері оволодіння іноземною мовою вимагає цілісного та адаптивного підходу. Звертаючи увагу на культурні нюанси, індивідуалізуючи навчання та сприяючи

мотивації, вчителі можуть направляти учнів до володіння мовою, готуючи їх до глобалізованого та взаємопов'язаного світу.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УКРАЇНСЬКІЙ СУЧАСНІЙ ГІМНАЗІЇ

2.1 Аналіз поточної ситуації з вивченням іноземних мов у сучасній гімназії України

Історичний період, який нині переживає Україна та її освіта зокрема, зумовлює необхідність перегляду окремих аспектів організації навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО), також методів, форм і видів освітньої роботи, та їх адаптації до нових умов воєнного стану. Слід підкреслити, що складність та унікальність організації змісту навчання іноземних мов, причинена ситуацією, що склалася, жодним чином не обмежує та не спрощує вимоги до рівнів володіння учнями іноземною мовою, хоча іноді це можна спостерігати, що потребуватиме активної додаткової роботи в майбутньому (Редько В. Г. та ін., 2023, с.77).

За останні роки у сфері викладання іноземних мов у школах відбулися серйозні зміни. Вони визначаються стратегічними напрямками розвитку сучасних ЗЗСО, орієнтованих на компетентнісну модель як філософію, що становить інноваційне бачення освіти та основні принципи її розвитку.

Слідом за світовою та європейською спільнотами, компетентнісна ідея розпочала активний розвиток, вийшла на рівень освітньої політики й впровадилась у сферу навчання іноземних мов і в нашій країні. Державні стандарти та відповідні навчальні програми стали потужним індикатором цього процесу. Саме ці фактори свідчать про зміну пріоритетів у цілях та змісті навчання іноземних мов та призвели до перегляду інструментів, які сприяють їх успішному впровадженню у шкільну практику.

Швидкою реакцією на проголошені новації став державний проект «Нова українська школа», який започаткував оновлення шкільної освіти, чітко виявив тенденції її розвитку та посприяв зміні методів, форм, видів навчальної діяльності учнів і шляхів досягнення ними цілей, поставлених

програмами, створеними для всіх вікових категорій здобувачів освіти. У сфері навчання мови в школі основними орієнтирами для реалізації цих змін стали дидактичні та методичні концепції компетентнісної парадигми навчання. Це зумовило переосмислення усіх структурних елементів змісту програм з навчання іноземних мов. Така переорієнтація стратегічних напрямів вітчизняної школи на формування життєвих компетентностей учнів вимагає уточнення певних положень зміни ракурсу не лише у змісті, а й в організації навчання (Редько В. Г. та ін., 2023, с. 7).

Усвідомлення змісту європейських стандартів спрямовує діяльність педагогів на обдумування функцій іноземної мови та перегляд її значення в сучасному цифровому та глобалізованому світі. Отже, зміна пріоритетів, що відбувається в останнє десятиліття у світовому педагогічному просторі, спричиняє подібні перетворення у вітчизняній шкільній іншомовній освіті.

Збільшується роль компетентнісного, комунікативного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та культурологічного підходів до навчання іноземних мов. Їх функції активно спрямовуються на забезпечення достатнього рівня іншомовної комунікації учнів, який би давав змогу їм легко розпочинати та підтримувати комунікацію в межах програмної тематики, використовувати адекватні мовні засоби, дотримуватися правил поведінки в різних соціальних умовах. Ці зміни збільшують навантаження на змістовий аспект шкільної іншомовної освіти. Крім того, тенденція до розвитку в учнів ключової та міжкультурної іншомовної комунікативної компетентностей мотивує до певного розширення змісту освіти, включення додаткових інформаційних (тексти для читання, аудіоматеріали, діалоги тощо) та методичних (вправи та завдання) матеріалів, які б забезпечували якість засвоєння запропонованого змісту та сприяли набуттю досвіду успішного виконання мовних операцій для формування механізмів іншомовного спілкування.

Зазначені зміни в цілях навчання іноземних мов, зумовлені світовими тенденціями до розширення міжнародних контактів у різних сферах життя,

призводять до збільшення обсягу матеріалу, що вивчається. Отже, існує необхідність перегляду розкладу та кількості годин на тиждень, які можуть бути відведені на засвоєння нового змісту, що дозволить учням на початковому етапі навчання розвивати навички володіння іноземною мовою як вагомим інструментом міжкультурної комунікації в сучасному багатомовному та мультикультурному глобальному середовищі (Коріння проблем у вивченні іноземних мов).

В останні роки навчальні програми з іноземних мов розробляються на рамковій основі: вони визначають спільні цілі навчання для всіх іноземних мов та містять узагальнені комунікативні теми для кожного класу в особистісній, соціальній та освітній сферах. Такий підхід дає змогу вчителям і авторам підручників самостійно визначати інформативність змісту наративів, які мають сформулювати учні, та з якими їм необхідно ознайомитись залучаючи рецептивні види мовленнєвої діяльності (письмові і аудіотексти), включаючи додаткову інформацію, характерні регіонам їхнього проживання (Бібліотека УДПУ ім. Павла Тичини).

Учні гімназії (5–9 класи) – це здобувачі освіти, які вже отримали певний досвід вивчення іноземної мови в 1–4 класах початкової школи. Більшість із них оволоділи деякими навчальними вміннями, зокрема вмінням цілеспрямовано і ефективно організовувати власну навчальну діяльність (звісно, що у кожного учня свої потреби), логічно і раціонально будувати навчальну діяльність з метою формування механізмів в аудіюванні, говорінні, читанні, письмі. Вони навчилися самостійно знаходити необхідну для них інформацію з різних ресурсів для задоволення власних комунікативних потреб у межах вимог навчальної програми, самостійно відтворювати усні та письмові тексти (з допомогою чи без допомоги), визначати їх зміст під час прочитання чи прослуховування, обирати методи та форми діяльності відповідно до власної схеми розвитку (Редько В. Г. та ін., 2023, с 23).

Звичайно, такої якості навчання на однаковому рівні не досягають всі учні. Проте у них вже сформувалися початкові уявлення про алгоритми використання різних способів та видів діяльності, що спроможні забезпечити навчальну роботу на шляху до успіху. Це допомагає досягати очікуваних результатів, відповідно до індивідуальних особливостей учнів.

Розберемо процес навчання та виховання учнів під час уроків іноземної мови на прикладі Львівської лінгвістичної гімназії. Львівська лінгвістична гімназія — це гімназія міста Львова з поглибленим вивченням іноземних мов. Раніше це була перша дівоча гімназія у Галичині, заснована 4 вересня 1906 року за дорученням митрополита Української греко-католицької церкви Андрея Шептицького. У гімназії вивчають українська мова (обов'язкова), англійська мова (британська вимова; обов'язкова), німецька мова (обов'язкова), польська мова (за вибором), французька мова (за вибором), грецька мова (за вибором), італійська мова (за вибором), українська література (обов'язкова), зарубіжна література (загальношкільний курс; обов'язкова), англійська література (обов'язкова), американська література (обов'язкова), країнознавство (Велика Британія; обов'язкова) та ряд інших предметів (Учасники проєктів Вікімедія. Львівська лінгвістична гімназія — Вікіпедія).

Уроки іноземних мов в гімназії проводяться виключно мовою, що вивчається. Це дозволяє учням максимально зануритися в мовне середовище та швидко оволодіти мовою.

На уроках використовуються різноманітні інтерактивні методики — рольові ігри, дискусії, проєктна діяльність тощо. Учні мають можливість не лише засвоїти граматичні структури та лексику, а й навчитися вільно спілкуватися іноземною мовою в різних ситуаціях.

Велика увага приділяється вихованню в учнів поваги до культури та традицій країн, мова яких вивчається. На уроках обговорюються особливості менталітету, культурні стереотипи, етикет тощо.

Крім формального вивчення мови, учні залучаються до позакласних заходів, тематичних вечорів, конкурсів, вікторин тощо. Це дозволяє їм краще зануритися в культурне середовище країни та застосувати здобуті мовні навички на практиці.

Вчителі та учні Львівської лінгвістичної гімназії беруть активну участь у програмі “Face To Faith” впродовж останніх п’яти років. До цього проєкту входить проведення відеоконференцій на обрану тематику із закладами освіти різних країн світу, ведуться блоги, в яких учасники програми діляться враженнями, думками та вчатья толерантно підтримувати розмову іноземною мовою.

У рамках реалізації міжнародного проєкту “Face To Faith” та Всеукраїнської конференції (27 січня м. Київ) у Львівській лінгвістичній гімназії (26 січня 2016 р.) відбувся семінар учителів англійської мови загальноосвітніх навчальних закладів міста та Львівської області з координатором даного проєкту Джо Мелоун (Великобританія) (Face To Faith. *Львівська лінгвістична гімназія*).

Метою заходу був обмін інформацією, досвідом, а також обговорення майбутніх плануваль подальшої співпраці закладів освіти України та світу.

У Львівській лінгвістичній гімназії велика увага приділяється розвитку усного та писемного мовлення учнів іноземною мовою. Адже будь-який мовленнєвий акт є творчим процесом, що вимагає створення нового продукту – усного чи письмового висловлювання. Для цього учням необхідно застосувати всі набуті знання, вміння та навички.

Основним видом діяльності на уроках є читання іноземною мовою. Воно не лише розширює словниковий запас та вдосконалює граматичні навички учнів. Читання також збагачує їхнє усне мовлення та є основою для розвитку писемного мовлення і творчих здібностей. Тому в гімназії заохочують учнів якомога більше читати іноземною мовою.

Крім формального вивчення мови, в гімназії приділяють багато уваги ознайомленню учнів з культурою, історією та цінностями країн, мова яких

вивчається. Це допомагає краще зрозуміти менталітет носіїв мови та особливості спілкування в іншомовному середовищі.

Також у процесі навчання проводяться паралелі між іноземною та рідною культурою. Учні дізнаються про місце України в світовій історії та вчаться розуміти себе як громадян своєї країни. Це сприяє формуванню їхньої національної ідентичності та громадянської позиції (Львівська лінгвістична гімназія).

Як висновок, у Львівській лінгвістичній гімназії поєднують ґрунтовне вивчення іноземних мов з глибоким розумінням культури та самовизначенням учнів як громадян України у світовому контексті. Такий підхід сприяє всебічному розвитку особистості.

2.2 Роль предмета «Іноземна мова» у розв'язанні завдань навчання і виховання учнів в школах Англії

Вивчення іноземних мов в Англії за останні роки зазнало змін, відійшовши від граматичних підходів до розвитку комунікації та міжкультурної компетенції. Розглянемо особливості процесу навчання та виховання учнів на уроках іноземної мови у школах Англії:

Мови починають вивчати вже в початковій школі (5–11 років), хоча вони не є обов'язковими до Key Stage 2 (7–11 років). Основна увага приділяється формуванню базового словникового запасу та вимови за допомогою інтерактивних вправ та ігор. Мови стають обов'язковими на Key Stage 3 (11–14 років). Найчастіше обирають французьку, але іспанська та німецька набувають популярності.

Наголошується на комунікативному підході, коли учнів заохочують використовувати мову для повсякденних завдань, таких як замовлення їжі або представлення себе. Національна навчальна програма з сучасних іноземних мов (The National Curriculum for Modern Foreign Languages) визначає цілі навчання та критерії оцінювання. Програма має на меті забезпечити, щоб усі учні:

1. Розуміли та реагували на усну та письмову мову з різних автентичних джерел.
2. Говорили зі зростаючою впевненістю, вільно і спонтанно, знаходячи способи донести те, що вони хочуть сказати, в тому числі шляхом обговорення і постановки запитань, і постійно вдосконалюючи точність своєї вимови та інтонації.
3. Могли писати тексти різного обсягу, для різних цілей і аудиторій, використовуючи різноманітні граматичні структури, які вони вивчили.
4. Відкривали для себе та розвивали розуміння різноманітних видів письма мовою, що вивчається (Department of Education. National curriculum in England: languages programmes of study).

Вчителі використовують різноманітні ресурси, включаючи технології, інтерактивні дошки та онлайн-платформи. Культурні аспекти, що стосуються безпосередньо виховання інтегровані в уроки, що дозволяє учням отримати уявлення про норми, звичаї, традиції та соціальне життя в країні, мова якої вивчається. Обміни, друзі по листуванню та віртуальні зв'язки з носіями мови надають можливості для ефективної мовної практики (CIOL (Chartered Institute of Linguists)).

Розглянемо як відбувається процес сучасного навчання та виховання учнів Англії на уроках іноземної мови на прикладі King's College School. King's College School, також відома як Wimbledon, KCS, King's та KCS Wimbledon – незалежна денна школа у Вімблдоні, на південному заході Лондона, Англія (Contributors to Wikimedia projects. King's College School – Wikipedia).

KCS пропонує навчальну програму з французької, іспанської, італійської, німецької та низку інших мов. Сучасне вивчення мови робить акцент на комунікативних навичках, що дозволяє учням ефективно використовувати мову в реальних ситуаціях. Мова виходить за межі слів. KCS може інтегрувати культурні аспекти в навчальну програму, знайомлячи

студентів з традиціями, історією та соціальними нормами мови, яку вивчають (King's College School).

Наприклад, 28 вересня 2021 року у школі відзначали Європейський день мов. Це був день, присвячений мовному розмаїттю в Європі та популяризації вивчення мов. Протягом дня були організовані різні заходи, які включали в себе:

- Європейський ринок, де учні мали змогу практикувати свою французьку, іспанську, німецьку чи італійську мову, купуючи смачні традиційні продукти;
- розіграші, вікторини та ігри;
- флешмоб французької мови, де учні 8 класу виконали "un deux trois" перед Великою залюю;
- виступи співаків та музикантів, а також дегустації їжі країн, мови яких вивчаються. (Додаток А) (King's College School).

Величезний успіх цього дня був досягнутий завдяки багатьом учням-помічникам, нижче ми розповідаємо про деяких з них:

Тіллі: "Атмосфера за межами їдальні була запальною, це було поєднання культури і мови. Німецькі, італійські, французькі та іспанські батьки учнів King's разом з лінгвістами-початківцями шостого класу ділилися своєю гастрономічною величчю та навчали рідної мови учнів середньої школи, а на перерві до їдальні вишиковувалися черги. Після річної перерви Європейський день мов був плідним, як ніколи (King's College School).

Алі: "Дегустація турецьких страв, яка відбулася під час Європейського дня мов, мала великий успіх. Керем, Сінан і я провели серію коротких уроків турецької мови для трьох груп, які дуже добре відвідували заняття. Ми пройшли через ключові слова, такі як привітання, а потім деяку граматику, таку як займенники та дієвідміни дієслів. Було приємно бачити дуже активних учасників, які, здавалося, були дуже зацікавлені у вивченні мови. Я відчуваю, що заняття дали багатьом уявлення про турецьку мову та її місце серед інших європейських мов. Багато хто був заінтригований її гібридним

характером, оскільки вона запозичує багато слів з французької, німецької і навіть арабської мов, а пишеться латинським алфавітом"(King's College School).

Матьє: "Я дуже радий, що зміг взяти участь у Європейському дні мов минулого тижня. Мені дуже сподобалося допомагати у французькому кіоску, де продавалися типові французькі делікатеси, такі як круасани та шоколадні тістечка. Під час перерви прилавок був дуже популярним, і всім дуже сподобалась їжа. Також було цікаво поспілкуватися з французькими батьками, які нас відвідали" (King's College School).

Насамкінець, підхід King's College School до сучасного вивчення мов, прикладом якого є Європейський день мов, демонструє ефективність інтеграції культурного досвіду в навчальну програму. Створюючи можливості для студентів спілкуватися з носіями мови та вивчати традиції, KCS виховує любов до мов, яка виходить за рамки заучування лексики та граматики. Такий всебічний підхід дає учням змогу не просто говорити, а пізнавати світ у більш осмислений спосіб (King's College School).

2.3 Перспективні напрями удосконалення методики викладання іноземних мов на основі досвіду Англії та сучасних педагогічних підходів

На шляху покращення системи викладання іноземних мов в Україні варто переймати лише кращий зарубіжний досвід та застосовувати сучасні та ефективні педагогічні підходи. Проведене нами дослідження дозволяє окреслити такі перспективні напрями, які можуть вивести нас на новий етап розвитку освіти:

1. Комунікативний підхід та зосередження на практичних навичках спілкування.

Важливим кроком у передових методах викладання є перехід до комунікативного підходу. Замість постійного фокусу на граматиці, важливо

зробити фокус на розвитку навичок усного та письмового спілкування. Ми вчимо учнів спілкуватися, а не просто заучувати правила. Щоб підготувати учнів до реального життя, важливо акцентувати увагу на практичних навичках, таких як дискусії, рольові ігри, презентації тощо. Це допомагає учням використовувати вивчене в реальних життєвих ситуаціях.

2. Іноземна мова як мова навчання.

Створення мовного середовища в класі можливе шляхом збільшення використання іноземної мови як мови викладання. Це допомагає учням зануритися в мову, розвинути навички аудіювання та говоріння в природному середовищі.

3. Використання сучасних технологій.

Ми живемо у модернізованому світі, який все більше і більше розвивається з кожним днем. Саме тому залучення учнів є найбільш ефективним завдяки використанню сучасних технологій. Онлайн – платформи, мобільні додатки та інтерактивні вправи стають ключовими інструментами для вивчення іноземних мов, роблячи навчання цікавим та ефективним.

5. Індивідуальний підхід.

Розуміння потреб і особливостей навчання кожного учня є ключем до успішного навчання. Індивідуальний підхід дозволяє адаптувати методику викладання до конкретних вимог і особливостей кожного учня.

6. Раннє вивчення іноземних мов.

Початкова школа – ідеальний час для початку вивчення іноземних мов. Раннє навчання сприяє більш легкому засвоєнню мови та формуванню високого рівня володіння нею.

7. Професійний розвиток вчителів.

Важливим елементом вдосконалення системи навчання є безперервний професійний розвиток вчителів. Сучасні педагогічні підходи вимагають активної готовності до змін та постійного професійного зростання.

8. Навчальні поїздки та обміни.

Для того, щоб практично застосувати мовні навички та розширити свій кругозір, важливо організовувати навчальні поїздки та учнівські обміни. Це дозволяє студентам перевірити свої знання в реальних умовах і отримати новий досвід.

Отже, реалізація цих підходів має потенціал значно покращити роль предмета «Іноземна мова» у розв'язанні завдань навчання і виховання учнів, відкриваючи нові можливості для їхнього освітнього, професійного та особистісного розвитку.

ВИСНОВКИ

У курсовій роботі ми розглянули роль предмета «Іноземна мова» в системі навчання і виховання школярів. Ми проаналізували місце цього предмета в загальній структурі шкільної освіти, а також визначили завдання та функції навчання та виховання учнів під час вивчення іноземної мови на основі модельної навчальної програми для закладів середньої загальної освіти.

Отже, для ефективного викладання іноземних мов важливо впроваджувати інноваційні методики, такі як комунікативний підхід, проектні методи, використання ІКТ, що значно підвищують мотивацію учнів та результативність навчання. Водночас, необхідно приділяти увагу професійному розвитку вчителів шляхом регулярного підвищення кваліфікації, обміну досвідом та участі у міжнародних проектах. Створення сприятливого мовного середовища в школі, залучення носіїв мови, організація мовних таборів та обмінів також сприятиме кращому оволодінню іноземними мовами.

Таким чином, подальше реформування мовної освіти в українських гімназіях, з урахуванням передового зарубіжного досвіду, зокрема Англії, та впровадження сучасних педагогічних підходів, є необхідною умовою для підготовки всебічно розвиненої та конкурентоспроможної молоді. Іноземні мови мають стати ефективним інструментом формування гармонійної особистості учнів, їх успішної інтеграції у міжкультурний діалог та самореалізації у глобалізованому світі. Для досягнення цієї мети потрібна тісна співпраця між школою, батьками та громадськими організаціями задля популяризації вивчення іноземних мов.

РЕЗЮМЕ

У сучасних умовах розвитку освітнього простору України роль іноземної мови у навчанні та вихованні гімназистів стає ключовою. У курсовій роботі "Роль іноземної мови у навчанні та вихованні учнів сучасної української гімназії" ця проблема розглядається в контексті загальної структури освіти та сучасних викликів.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновку, 1 додатку. Обсяг роботи складає 30 сторінок. У списку використаної літератури 22 джерела, зокрема 7 – англійською мовою.

У першому розділі обґрунтовано роль іноземної мови в загальній структурі шкільної освіти. Проаналізовано завдання навчання та виховання учнів під час вивчення іноземної мови на основі ключових компетентностей.

Другий розділ присвячено аналізу сучасного стану навчання іноземних мов у гімназіях України, вивченню особливостей навчання іноземних мов в гімназіях Англії та визначенню перспективних напрямів удосконалення методики викладання іноземних мов у гімназії.

У курсовій роботі розкрито актуальні питання, пов'язані з вивченням іноземних мов у гімназіях, зокрема, адаптацією зарубіжних педагогічних підходів та використанням зарубіжного досвіду. У результаті вивчення цих аспектів зроблено висновок про необхідність удосконалення навчальних програм і методик викладання іноземних мов у гімназіях для підготовки компетентних громадян у глобальному світі.

Ключові слова: іноземна мова, сучасна українська гімназія, навчання, виховання, методика викладання.

ABSTRACT

In the current conditions of development of the educational space of Ukraine, the role of a foreign language in the education and upbringing of gymnasium students is becoming essential. In the course work "The Role of Foreign Language in Teaching and Education of Students of a Modern Ukrainian Gymnasium" this problem is considered in the context of the overall structure of education and modern challenges.

The course work consists of an introduction, two chapters, a conclusion, and 1 appendice. The volume of the work is 30 pages. The bibliography includes 22 sources, including 7 in English.

The first chapter substantiates the role of a foreign language in the overall structure of school education. The tasks of teaching and upbringing of students while learning a foreign language are analyzed.

The second chapter is devoted to the analysis of the current state of foreign language teaching in Ukrainian gymnasiums, the study of the peculiarities of foreign language teaching in English gymnasiums and the identification of promising areas for improving the methodology of teaching foreign languages.

The course work reveals topical issues related to the teaching of foreign languages in gymnasiums, in particular, the adaptation of foreign pedagogical approaches and the use of foreign experience. As a result of studying these aspects, it is concluded that there is a need to improve curricula and methods of teaching foreign languages in gymnasiums to prepare competent citizens in the global world.

Keywords: foreign language, modern Ukrainian gymnasium, education, upbringing, teaching methods.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бібліотека УДПУ ім. Павла Тичини. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/427509.pdf
2. Комар О. А., Байдюк Л. М. Методика навчання іноземної мови. Умань: Лекц. курс з практикумом, 2019. 96 с.
3. Коріння проблем у вивченні іноземних мов. Освіта.UA. URL: <https://osvita.ua/school/reform/53026/>
4. Львівська лінгвістична гімназія. Львівська лінгвістична гімназія. URL: <https://llg.lviv.ua/>
5. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2009.
6. Ніколаєва С.Ю. Державний освітній стандарт з іноземної мови (загальна середня освіта). Київ: Ленвіт, 2 с.
7. Освіта.ua. Державний стандарт базової середньої освіти. Освіта.UA. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
8. Полонська Т. К. Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи. Київ: Пед. думка, 2014. 80 с.
9. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п#Text>
10. Редько В. Г., Коваленко О. Я., Шопулко М. Н., Горошкін І. О., Довбищенко Ф. В., Пасічник О. С. Навчання іноземних мов у гімназії: Зб. метод. матеріалів для вчителів інозем. мов. Тернопіль: Лібра Terra, 2023. 93 с.
11. Редько В. Г. Шаленко О. П. Сотникова С. І. Коваленко О. Я. Коропецька І. Б. Якоб О. М. Самойлюкевич І. В. Добра О. М. Кіор Т. М. Модельна навчальна програма «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. 2021. 42 с.

12. Учасники проєктів Вікімедіа. Львівська лінгвістична гімназія – Вікіпедія. Вікіпедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Львівська_лінгвістична_гімназія
13. «ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ». Освітній проєкт «На Урок» для вчителів. URL: <https://naurok.com.ua/formuvannya-klyuchovih-kompetentnostey-uchniv-na-urokah-inozemno-movi-119243.html> (дата звернення: 23.03.2024).
14. Цілі уроку англійської мови - Вивчення англійської. Методики і матеріали. Вчити англійську: Англійська мова онлайн.
URL: <https://learn-english.net.ua/samovchitel/cili-uroku-anglijskoi-movi-vivchennya-anglijskoi-metodiki-i-materiali/>
15. Шляхи реалізації виховної мети на уроках іноземної мови - Урок.ОСВІТА.УА. Урок.ОСВІТА.УА.
URL: https://urok.osvita.ua/materials/edu_technology/38826/
16. CIOL (Chartered Institute of Linguists) | *CIOL (Chartered Institute of Linguists)* |. URL: <https://www.ciol.org.uk/>
17. Contributors to Wikimedia projects. King's College School - Wikipedia. *Wikipedia, the free encyclopedia.*
URL: https://en.wikipedia.org/wiki/King's_College_School
18. Department for Education. National curriculum in England: languages programmes of study. *GOV.UK.*
URL: <https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-languages-programmes-of-study/national-curriculum-in-england-languages-programmes-of-study>
19. Face To Faith. *Львівська лінгвістична гімназія.*
URL: <https://llg.lviv.ua/ForeignLanguages/FaceToFaith>
20. King's College School. *King's College School.*
URL: <https://www.kcs.org.uk/>

21. King's College School. *King's College School.*

URL: <https://www.kcs.org.uk/senior-school/academic-life/curriculum>.

22. King's College School. *King's College School.*

URL: <https://www.kcs.org.uk/senior-school/news/european-day-of-languages>

ДОДАТОК А

Святкування Європейського дня мов у King's College School

(King's College School)

